

Mikudagsblaðið verður borið ókeypis til hvørt húsarhald í Føroyum!

Oddagrein

Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo

JAVNSTØÐULÓGIN ER ÓNEYÐUG

Í gjár var altjóða kvinnudagur 8. mars. Viðhvørt verður nógv gjørt burtur úr hesum degi, og viðhvørt verður minni gjørt. Dagurin hevur verið hildin í meira enn 100 ár, so um tað var dagurin sjálvur, sum loysti allar trupulleikar sum hava við javnstøðu millum kynini at gera, so átti hesin trupulleiki langt síðani at verið loystur.

Men so er ikki. Ein dagur loysir sjálvandi ongar trupulleikar. Men tá vit halda ein slíkan dag, so er tað fyri at varpa ljós á tann trupulleika, sum er á hesum øki.

100 ár er long tíð. Men eyðsæð er, at ilt er læra gamlan hund uppi at sita. Javnstøðumálið hevur volt nógvar trupulleikar – serliga í politisku skipanin. Í dag verður hildið náttúrligt at siga, at tú ert fyri, at kvinnur hava sama rætt sum menn – eisini til dømis at verða valdar á ting. Men soleiðis hevur ikki altíð verið. Tey sum til dømis stríddust fyri at fáa javnstøðulógina samtykta vórðu lögð undir bæði eitt og annað, tí tað var bæði illavorðið og ógudiligt soleiðis at trýsta kvinnur fram í samfelagnum, og ofta ímóti teirra eigna vilja.

Tey meira raffineraðu, sum eru og vóru ímóti tvungnari javnstøðu plagdu at siga, at vit skulu finna bestu tallentini og ikki hyggja eftir kyninum. Og bestu tallentini høvdu sum oftast menn, varð hildið.

Her er eisini vend komin í, síðani javnstøðulógin varð samtykt fyri 22 árum síðani. Tí er kjakið um, hvørt vit skulu hava javnstøðu ella ikki, tagnað. Nú tosa vit heldur um sjálv-an trupulleikan.

Í ár eru 100 ár síðani, at kvinnur í Føroyum finga atkvøðurætt til løgtingið. Fyri 107 árum síðani finga tær atkvøðurætt til kommunuval, og til rúsdrekkaatkvøðugreiðsluna í 1907 finga tær eisini atkvøðurætt. Og tað hevði ávirkan við brestin, tí tá finga vit rúsdrekkaforboð. Tað vóru menn, sum høvdu stórar rúsdrekkatrupulleikarnar. Og tá kvinnurnar á fyrsta sinni atkvøddu til løgtingsval í 1918 misti Sambandsflokkurin fyri fyrstu ferð meirilutan á tingi. So tær høvdu eisini ávirkan tá – tó at bæði próstur

antíð verið á tingi, tó at býtið síðstu árin hevur verið javnari. Í fjør finga vit fyri fyrstu ferð javnstøðu í landsstýrinum, so framstig eru hend.

Men enn eru vit ikki komin hartil, at javnstøða er ein náttúrligur partur. Enn er tað soleiðis, at menn mugu lata vald, fyri at kvinnur skulu fáa vald. Tá tað er vorðið náttúrligt, at kvinnur hava sama rætt sum menn, tá kunnu vit ekkaleys avtaka javnstøðulógina aftur.

og amtmáður, sum vóru fastir limir í tinginum tá hildu við Sambandsflokkinum.

Frá tí at kvinnur finga valrætt og til fyrsta kvinnan skuldi veljast, gingu 68 ár. Javnstøða hevur ong-

og amtmáður, sum vóru fastir limir í tinginum tá hildu við Sambandsflokkinum.

Frá tí at kvinnur finga valrætt og til fyrsta kvinnan skuldi veljast, gingu 68 ár. Javnstøða hevur ong-

» Tá kvinnur finga valrætt, misti Sambandið meirilutan

ANNIKA OG JÁKUP:

Vilja koyra Heðin, Kristin og Paula úr tinginum

Kristin Michelsen, Heðin Mortensen og Pauli T. Petersen hava ov stórt vald sambært Fólka-flokkinum. Tí skal valdið hjá teimum skerjast alt fyri eitt. Men tingfólk verja altíð tingfólk, so teir missa ongan sess hesumegn valið

Tingfólkini hjá Fólka-flokkinum, Annika Olsen og Jákup Mikkelsen, hava lagt uppskot fyri tingið um at koyra Heðin Mortensen, Pauli T. Petersen og Kristin Michelsen úr løgtinginum.

Tað gera tey við at leggja sama uppskot, sum Annika Olsen sum landsstýriskvinna í kommunumálum legði fram í fjør.

Endmálið er, at borgarstjórar í fulltíðar starvi skulu ikki kunna sita í løgtinginum. Tí mugu Heðin Mortensen, borgarstjóri í Havn, Kristin Michelsen, borgarstjóri á Tvøroyri og Pauli T.

Petersen, borgarstjóri í Vestmanna, velja, um teir vilja sita í løgtinginum ella í borgarstjórarstarvinum.

Grein 2 í uppskotinum hjá Anniku Olsen og Jákup Mikkelsen kundi bent á, at tey hava verið í so iðin eftir, at hetta uppskotið skal raka hesar triggjar navngivnu borgarstjórnarnar beinleiðis.

Tí í grein 2 stendur: »Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.«

Soleiðis arbeidir Føroya Løgting ikki. Viðurskiptini hjá tingfólki hava altíð fyrstu raðfesting. Skuldi eitt upp-

skot komið á ting, sum ger viðurskipti hjá tingfólki verri, so verður uppskotið ikki sett í gildi fyrr enn eftir næsta løgtingsval.

Hinvegin. Kemur eitt uppskot fram, sum bótir um viðurskiptini hjá tingfólki, so verður tað sett í gildi alt fyri eitt.

Óskrivaða reglan hjá tingfólki er, at tey gera einki, sum ger lønar- ella setanarviðurskiptini hjá tingfólki verri

So Kristin, Heðin og Pauli! Takið tað púra rólígt. Hatta uppskotið hevur ongan kjans.

» Útbúgving og vælfærd
TÍÐARGREIN
SÍÐA 18

» So sleppa vit heldur ikki
SÍÐA 19

Niðursetta tíð: 6.500 kvinnur 2.300 menn

Av teimum 25.700 fólkunum, ið vóru arbeidsvirkin sambært fólkateljingini frá 11.11. 2011, vóru tað 6.500 kvinnur og 2.300 menn, ið arbeiddu niðursetta tíð, t.v.s. færri enn 35 tímar um vikuna. Av hesum kvinnum vóru tað um 1.550, ið arbeiddu færri enn 15 tímar um vikuna, og av monnunum um 890.

Lutfalsliga arbeiddu 55,2% av kvinnum og 16,6% av monnunum niðursetta tíð.

Arbeidsvikutímatalið broytist nógv eftir aldri á fólki. Av teimum yngstu 15-19 ára gomlu eru nógv flest, ið arbeida færri enn 15 tímar, men longu frá 20-24 ára aldri arbeida nógv flest fulla tíð. Talið av teimum, ið arbeida fulla tíð, veksur heilt upp til 50 ára aldur, og minkar so aftur

líðandi, men enn í aldursbólkinum 65 - 69 ár eru flest, ið

arbeiða fulla tíð (tvs. 35 tímar ella fleiri), vóru tað 1.414, ið ynsktu færri tímar, meðan av teimum 11.641 monnunum, ið arbeida fulla tíð, vóru tað eisini nógvir, 1.885, ið ynsktu at arbeida færri tímar um vikuna.

arbeiða fulla tíð. Talið av teimum, ið arbeida 16-34 tímar, er minst hjá teim yngstu og so javnstórt í aldrinum frá 30 til 64 ár, og minkar so aftur hjá teim elstu.

Í fólkateljingini vórðu fólk ikki bara spurð, hvussu nógvar tímar tey arbeiddu um vikuna, men eisini um tímatalið var passaligt, ella tey kundu ynskt sær at arbeitt fleiri ella færri tímar.

Bæði hjá kvinnum og monnum søgdu nógvar tey flestu, 70-80%, at tímatalið var passaligt. Men um tey kundu ynskt sær fleiri ella færri tímar, velst sjálvsagt um, hvussu nógvar tey arbeida. Av teimum umleið 6.500 kvinnum, sum arbeida niðursetta tíð, vóru 1.333, ið ynsktu fleiri tímar, meðan tað vóru 671 av teim 2.325 monnunum við niðursettari tíð, ið ynsktu fleiri tímar.

Av teim 5.258 kvinnum, ið arbeida fulla tíð (tvs. 35 tímar ella fleiri), vóru tað 1.414, ið ynsktu færri tímar, meðan av teimum 11.641 monnunum, ið arbeida fulla tíð, vóru tað eisini nógvir, 1.885, ið ynsktu at arbeida færri tímar um vikuna.